

שבט התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

המאבק בין משה לפרעה

לפרשת בא (על פי שיעור של הרב עזרא ביק)

ערוב:

"... השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יוצא המימה ואמרת אליו... הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערב" (ח, טז).

דבר:

"ויאמר ה' אל משה ב' אל פרעה ודברת אליו... הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה" (ט, א).

שחין:

"... קחו לכם מלא חפניכם פיה כבשן וזרקו משה השמימה לעיני פרעה..." (ט, ח).

ברד:

"... השכם בבקר והתיצב לפני פרעה ואמרת אליו... הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד מאד" (ט, יג).

6. רמב"ן (י, ב):

והנה הודיע הקב"ה עתה למשה מכת הארבה ושיגיד אותה לפרעה, כי מה טעם בא אל פרעה, כי לא יאמר לו כלום, ולא נזכר רק בדברי משה אל פרעה, כי הכתוב קצר בזה. וכן קצר למעלה במכת הברד שסיפור דברי הקב"ה אל משה התיצב לפני פרעה ואמרת אליו (לעיל ט יג), ולא הזכיר דברי משה אל פרעה כלל, כמו שפירשתי (שם יט), וסבת זה שלא ירצה להאריך בשניהם, ופעם יקצר בזה ופעם בזה.

7. המפגשים בין משה לפרעה בפרשתנו

א. לאחר ההזהרה על הארבה: "ויפן ויצא מעם פרעה" (י, ו).

ב. לאחר ששמע את חששותיו של עבדיו, פרעה קורא אליו את משה ושב ומשלחו מעמו: "ויגרש אתם מאת פני פרעה" (י, יא).

ג. משה נקרא אל פרעה לאחר מכת הארבה, ואחר כך יוצא מעמו: "ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה'" (י, יח).

ד. פרעה קורא למשה תוך כדי מכת החושך, ולאחר שהוא ממשיך בסירובו לשלח את ישראל על מקניהם - הוא מגרשו מעל פניו:

1. שמות י', א-ב):

"ויאמר ה' אל משה - בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו. ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בסם, וידעתם כי אני ה'"

2. שמות ז', ג-ה):

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים: ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים, והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים: וידעו מצרים כי אני ה' בנטתי את ידי על מצרים, והוצאתי את בני ישראל מתוכם."

3. שמות ח' ו':

"ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כה' א-לוהינו."

4. שמות ח' י"ח):

"והפליתי ביום ההוא את ארץ ג'שן אשר עמי עמד עליה לבלתי היות שם ערב, למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ."

5. הציווים למשה

לפני המכות:

"בא דבר אל פרעה מלך מצרים" (ו, יא)

"דבר אל פרעה מלך מצרים" (ו, כט)

דס:

"לך אל-פרעה בבקר הנה יצא המימה... הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאר ונהפכו לדם... " (ז, טו-יז)

צפרדע:

"ויאמר ה' אל משה ב' אל פרעה ואמרת אליו... הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים" (ז, כו).

כינים:

"ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ..." (ח, יב).

"ויאמר לו פרעה - לך מעלי, השמר לך, אל תסוף ראות פני כי ביום ראתך פני תמות. ויאמר משה - כן דברת, לא אסף עוד ראות פניך".

ה. לפני שעוזב משה את פרעה, הוא מעביר לו את המסר האחרון מאת ה', על מכת הבכורות המשמשת ובאה. אזרה זו מסתיימת במשפט:

"וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוּ לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא, ויצא מעם פרעה בחרי אף".

ו. "ויקם פרעה לילה, הוא וכל עבדיו וכל מצרים, ותהי צעקה גדלה במצרים, כי אין בית אשר אין שם מת: ויקרא למשה ולאהרן לילה, ויאמר - קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל" (יב, ל-לא).

8. הגדה של פסח

"ועברתי בארץ מצרים - אני ולא מלאך; והכיתי כל בכור - אני ולא שרף; ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים - אני ולא שליח. אני ה' - אני הוא ולא אחר".

9. שמות י"א ד-ח:

"ויאמר משה - כה אמר ה', כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים. ומת כל בכור בארץ מצרים... וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוּ לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא, ויצא מעם פרעה בחרי אף".